

Ladislav Špaček

MALÁ KNIHA ETIKETY STOLOVÁNÍ



Ladislav Špaček

Malá kniha etikety stolování

Ladislav Špaček

MALÁ KNIHA ETIKETY STOLOVÁNÍ

EUROMEDIA GROUP

Copyright © Ladislav Špaček, 2017, 2026 Photos

© Tomáš Škoda, 2017, 2026 Illustrations ©

Kristína Panská, 2017, 2026 ISBN

978-80-284-1870-0

*„Stůl je jediným místem,
kde se člověk během první
hodiny nikdy nenudí.“*

Brillat-Savarin

PÁR SLOV NA ÚVOD

Stolování bylo odjakživa tím nejpříjemnějším z etikety, ale současně tím nejnáročnějším. Lahodné pokrmy a dobrá vína vytvářely příznivé prostředí pro soužití lidí, proto se pořádají nedělní obědy a štědrovečerní večeře, proto se obchodníci a diplomaté scházejí na recepcích a u banketů, tam vypadá i náročné jednání jinak než v kanceláři. I v nejchudších rodinách se lidé k večeři převlékali do slavnostního oděvu, ve šlechtických sídlech a salonech těch urozených se večerelo ve fraku a na stříbře. V 18. století se už na zámcích i v měšťanských domácnostech objevují místnosti zvlášť vyhrazené pro stolování – jídelny s velkým společným stolem. A v roce 1782 kuchař budoucího krále Ludvíka XVIII. Antoine Beauvilliers na pařížské rue de Richelieu otevírá první skutečnou restauraci. Tady se ovšem už nemohlo stolovat tak, jak bylo běžné během středověku, kdy si hosté sami ukrajovali ze společné pečinky sousta a třemi prsty je vkládali do úst, kosti házeli na zem a pili z cínových pohárů. Tříbily se mravy, ke slovu se dostala kromě nože vidlička, i ve středostavovských rodinách byly ve výbavě porcelánové nádoby a servery na kávu a čaj, krajkové ubrusy a látkové ubrusky.

Dnes stolujeme mnohem jednodušeji (pokud nevečeříme v Buckinghamském paláci), dříve strohá pravidla se rozvolnila a zjednodušila, ale přece jen stolování zůstává nejobtížnější disciplínou etikety. Musíme si umět poradit s novinkami na talíři, protože svět je globálně propojen a exotické kuchyně jsou běžné všude. Musíme vědět, jak si poradit s mořskými plody, jak zvítězit nad humrem, jak

jíme sushi z Japonska, hamburgery z Ameriky, španělskou tortillu nebo oblíbené churros, burgundské šneky, francouzské ústřice... Ale nejde jen o exotické kuchyně, i naši svíčkovou bychom měli sníst kultivovaně, tak abychom ostatní nezbavovali chuti k jídlu. Stolování navíc vyžaduje ovládnutí různých manipulačních technik, musíme vědět, jak sedíme u stolu, co uděláme s papírovým ubrouskem a co s látkovým, jak jíme polévku, jak správně držíme příbor, jak uchopíme sklenici, čím budeme jíst sýry a čím palačinku.

Stolování je radost, jen si ho musíme umět užít. Jak? Budeme-li znát pravidla etikety stolování, nebudeme ve stresu co s ubrouskem, jak jíst tohle nebo tamto, a budeme se moct plně soustředit na přátelskou nebo obchodní konverzaci. Tato kniha, součást ediční řady *Malých knih etikety*, které se věnují různým oblastem společenského chování, vám v tom bude dobrým rádčem, věnuje se všemu, co bychom měli u stolu znát a umět.



ETIKETA STOLOVÁNÍ



CHOVÁNÍ U STOLU DOMA, V RESTAURACI, NA BANKETU

U stolu použijeme všechny dovednosti společenského chování: představování se, podávání ruky, konverzaci, budeme vhodně oblečeni a přitom budeme manipulovat s příbory a projevovat takt a empatii vůči svým spolustolovníkům. Manipulace se stolním náčiním ovšem vyžaduje jisté návyky, zručnost a zkušenost. Tak jako okamžitě rozeznáme zkušeného řidiče od nováčka, stejně snadno poznáme člověka, který není zvyklý společensky stolovat, neví, jak zacházíme s ubrouskem, co s pečivem, jak držíme sklenici, kde máme mít ruce a jak jíme špagety. Oběd s takovým stolovníkem je asi stejně zábavný jako jízda s čerstvým absolventem autoškoly.

U stolu si musíme vytvořit celou řadu tzv. dynamických stereotypů, tedy motorických dovedností, ať už jde o držení příboru, manipulaci s pečivem, sedění u stolu, držení sklenice, konzumování různých jídel, třeba vařených brambor, těstovin, palačinek, kuřecích stehna, nebo loupání krevet. Pro ty, kterým rodiče nevštlípili správné návyky v dětství, je obtížné navykat si na nový způsob, jak držet vidličku a jak obracet polévkovou lžící k ústům. Mozková centra si budou muset najít příslušné svalové partie, které obhospodařují tuto činnost, a musejí je přimět ke spolupráci. Nějakou dobu to trvá, ostatně stejně jako když jsme se učili zavazovat si tkaničky od bot, chodit, bruslit, psát, jezdit na kole nebo v autě. Každý začátek nám připadal jako nepřekonatelný problém, ale po nějaké době vytrvalého úsilí se mozková centra domluvila se svalstvem, jejich vzájemnou koordinací se vytvořil dynamický stereotyp a ten nám dnes připadá jako samozřejmost.

Vytváření těchto motorických dovedností u stolu se vyplatí věnovat nějaký čas a péči. Jíst totiž budeme nesčetněkrát v životě,

frekvence stolování je nesrovnatelná třeba s frekvencí bruslení. Navíc u stolu obvykle sedíme s ostatními lidmi, a buď jsme jim příkladem (svým dětem), nebo se naopak budeme cítit špatně, když uvidíme, jak obchodní partner nebo dáma našeho srdce stoluje o poznání kultivovaněji než my. A budeme-li se muset soustředit na zvládnutí manipulačních technik s příborem namísto toho, abychom měli zažitý rutinní postup, při němž na tuto činnost již nemyslíme, ale děláme ji s naprostou samozřejmostí, okouzujícími společníky nebudeme.

Stůl byl odjakživa centrem společenského života, svorníkem spojujícím lidskou pospolitost. U stolu se připravovaly války i dohadoval mír, u jídelních stolů se denně uzavřou kontrakty za miliardy dolarů, stůl je dějištěm oslav i smutečních událostí, ke stolu usedáme denně od batolecího věku do pozdního stáří. Zpravidla neusedáme ke stolu pouze proto, abychom se najedli, ale abychom byli spolu – příjemný prožitek konzumace jídla se přenáší i na atmosféru u stolu. Lhostejno, zda sedíme se svou rodinou, s hostem nebo obchodním partnerem, samo jídlo je druhořadé, primární je setkání lidí u společného stolu, ten je svorníkem našich vztahů. Proto i forma, s jakou se u stolu chováme, je důležitá, vypovídá hodně o mezilidských vztazích mezi účastníky oběda. Zvlášť rodiče mají u stolu vyšší odpovědnost. Neusedají ke stolu, aby se najedli, ale aby byli příkladem svým dětem a vytvářeli v nich správné návyky, jež jim zůstávají na celý život. *Slušné chování u stolu je jeden*

Zasedací pořádek dvou párů můžeme vyřešit tak, že významnější pár usedne zády ke stěně s výhledem do prostoru, méně významný pár se posadí naproti. Ženy sedí po pravici mužů.

